

VI Lenin

Föredrag om 1905 års revolution

Unga vänner och kamrater!

Idag högtidlighåller vi tolvårsminnet av den ”blodiga söndagen”, vilken med rätta anses som den ryska revolutionens början.

Tusentals arbetare – inte socialdemokratiska arbetare utan religiösa, tsartrogna – strömmar under prästen Gapons ledning från alla delar av huvudstaden till dess centrum, till platsen framför Vinterpalatset, för att överlämna en petition till tsaren. Arbetarna bär helgonbilder, och deras dåvarande ledare Gapon hade skriftligen försäkrat tsaren, att han garanterade dennes personliga säkerhet och bad honom visa sig för folket.

Militär kommenderas ut. Ulaner och kosacker angriper massan med blanka vapen, skjuter på de obehäpnade arbetarna, vilka på sina knän tigger kosackerna om tillträde till tsaren. Enligt polisens uppgifter blev över tusen dödade och över två tusen sårade den dagen. Arbetarnas förbittring var obeskrivlig. Sådan är den allmänna bilden av den 22 januari 1905 – den ”blodiga söndagen”.

För att göra denna händelses historiska betydelse åskådligare för er skall jag anföra några ställen ur arbetarnas petition. Den börjar på följande sätt:

”Vi arbetare, invånare i S:t Petersburg, har kommit till Dig. Vi är olyckliga, skymfede slavar, förtrampade av despotism och godtycke. När vårt tålmod hade uttömts, inställde vi arbetet och bad våra herrar ge oss åtminstone det nödvändigaste, utan vilket livet är ett kval. Men allt förvägrades oss, allt var i fabriksägarnas ögon olagligt. Vi som är här, många tusen, saknar liksom hela det ryska folket alla mänskliga rättigheter. På grund av Dina ämbetsmän har vi blivit slavar.”

I petitionen uppräknas följande krav: amnesti, medborgerliga friheter, normal lön, jordens gradvisa överlåtande till folket, inkallande av en konstituerande församling på grundval av allmän och lika rösträtt. Den slutar med orden:

”Kejsare! Hjälp Ditt folk! Krossa skiljemuren mellan Dig och Ditt folk! Befall och svär att våra böner skall uppfyllas, och Du kommer att göra Ryssland lyckligt – om inte, så är vi redo att dö här. För oss ges endast två vägar: frihetens och lyckans väg eller graven.”

Man känner sig underlig till mods när man nu läser denna petition av obildade, analfabetiska arbetare, som leddes av en patriarkalisk präst. Osökt gör man en jämförelse mellan denna naiva petition och de nutida fredsresolutioner som skrivits av socialpacifister, dvs personer som vill vara socialister men i själva verket bara är borgerliga frasmakare. De omedvetna arbetarna i det förrevolutionära Ryssland visste inte, att tsaren var huvudmannen för den *härskande klassen*, nämligen klassen av storgodsägare, vilka redan med tusentals trådar var lierade med storbourgeoisin och beredda att med alla våldsmedel försvara sitt monopol, sina privilegier och profiter. Nutidens socialpacifister, vilka – skämt åsido! – vill gälla för att vara ”högt bildade” personer, vet inte att det är lika enfaldigt att vänta en ”demokratisk” fred av de borgerliga regeringarna, vilka för det imperialistiska rövarkriget, som att tänka sig att man med fredliga petitioner kunde förmå den blodige tsaren till demokratiska reformer.

Men oaktat allt detta finns det en stor skillnad emellan, nämligen att de nutida socialpacifisterna i stor utsträckning är hycklare som med milda förmaningar försöker avleda folket från den revolutionära kampen, medan däremot de obildade ryska arbetarna i det förrevolutionära Ryssland genom sina gärningar bevisade, att de var uppriktiga människor, som för första gången vaknade till politiskt medvetande.

Den historiska betydelsen av den 22 januari 1905 består just att kolossala folkmassor väcktes till politiskt medvetande och evolutionär kamp.

”I Ryssland finns det ännu inte något revolutionärt folk”, skrev herr Pjotr Struve, den dåvarande ledaren för de ryska Liberalerna, som då utgav en illegal, fri tidskrift i utlandet, *två dagar före* den ”blodiga söndagen”. Så absurd föreföll de borgerliga reformisternas ”högt bildade”, högmodige och ärkedumme ledare iden, att ett analfabetiskt bondeland kunde ge upphov till ett revolutionärt folk! Så fast övertygade var de dåtida – precis som de nutida – reformisterna om omöjligheten av en verklig revolution!

Till den 22 (9) januari 1905 bestod Rysslands revolutionära parti av en handfull personer – en ”sekt” kallade oss hänfullt de dåtida reformisterna (precis som de nutida). Några hundra revolutionära organisatörer, några tusen medlemmar i de lokala organisationerna, ett halvt dussin revolutionära tidningar – som inte utkom oftare än en gång i månaden och huvudsakligen publicerades utomlands samt insmugglades till Ryssland under enorma svårigheter och till priset av stora offer – detta var de revolutionära partierna i Ryssland, främst den revolutionära socialdemokratin, till den 22 januari 1905. Detta gav de lika inskränkta som förmätta reformisterna formell rätt att påstå, att det i Ryssland ännu ej fanns något revolutionärt folk.

Efter några månader såg det emellertid helt annorlunda ut. Några hundra revolutionära socialdemokrater växte ”plötsligt” till tusenden, de tusende blev ledare för två, tre miljoner proletärer. Den proletära kampen framkallade en stor jäsning, delvis också en revolutionär rörelse bland en bondemassa på 50100 miljoner. Bonderörelsen fick gehör i armén och ledde till soldatrevolter och väpnade sammandrabbningar inom armén. Därmed inleddes revolutionen i det kolossala landet med dess 130 miljoner invånare, därmed förvandlades det slumrande Ryssland till det revolutionära proletariatets och det revolutionära folkets Ryssland.

Denna övergång gäller det att studera, det gäller att förstå hur den blev möjlig, dess så att säga metoder och vägar.

Det viktigaste medlet för denna övergång var masstrejken. Den ryska revolutionens egenart består just i att den till sitt sociala innehåll var *borgerligt demokratisk*, men i fråga om kampmedlen *proletär*. Den var borgerligt demokratisk, emedan målet som den direkt eftersträvade och som den kunde nå direkt med egna krafter var en demokratisk republik, 8-timmarsdag, konfiskation av storadelns kolossala jordegendomar – alla de åtgärder, som den borgerliga revolutionen i Frankrike 1792 och 1793 till stor del genomförde.

Den ryska revolutionen var samtidigt även proletär, inte blott i den meningen att proletariatet var rörelsens ledande kraft, dess förtrupp, utan även därför att proletariatets speciella kampmedel, nämligen strejken, utgjorde huvudmedlet för att sätta massan i rörelse och var den mest karakteristiska företeelsen i de avgörande händelsernas vågrika utveckling.

Den ryska revolutionen var *den första* – men säkert inte den sista – stora revolutionen i världshistorien, i vilken den politiska masstrejken spelade en oerhört stor roll. Man kan rentav påstå att det inte går att förstå händelserna under den ryska revolutionen och växlingen i dess politiska former, om man inte studerar *grundvalen* för dessa händelser och denna formväxling i *strejkstatistiken*.

Jag vet mycket väl, att torra statistiska siffror inte lämpar sig för ett muntligt föredrag och att de kan avskräcka åhörarna. Men likväl kan jag inte låta bli att anföra några avrundade siffror, så att ni får möjlighet att bedöma den verkliga, objektiva grundvalen för hela rörelsen. Den årliga genomsnittssiffran för strejkande i Ryssland under tio år före revolutionen var 43 000. Således var totalsumman strejkande för ett helt decennium före revolutionen 430 000. I janu-

ari 1905, under revolutionens första månad, var de strejkandes antal 440 000. Alltså *under en enda månad mer* än under hela det föregående decenniet!

Inte i något kapitalistiskt land i världen, inte ens i de mest framskridna länderna såsom England, Förenta staterna och Tyskland, har det förekommit en så storartad strejkrörelse som i Ryssland år 1905. De strejkande uppgick totalt till 2 800 000, dvs dubbelt så många som hela antalet fabriksarbetare! Detta bevisar naturligtvis inte, att städernas fabriksarbetare i Ryssland skulle ha varit mera bildade och starkare eller mera kampdugliga än sina bröder i Västeuropa. Just det motsatta är fallet.

Men detta visar hur stor proletarietets slumrande energi kan vara. Det visar att proletarietet under en revolutionär period – jag säger detta utan någon som helst överdrift, på grundvalen av de mest exakta uppgifter ur den ryska historien – *kan* utveckla en *hundrafalt* större kampenergi än under vanliga, lugna tider. Det visar, att mänskligheten ända till år 1905 ännu inte visste hur väldig, hur storartad en kraftanspanning av proletarietet kan vara och kommer att bli, när det gäller att kämpa för verkligt stora mål, kämpa verkligt revolutionärt!

Den ryska revolutionens historia visar oss, att det just var förtruppen, lönarbetarnas bästa del, som förde kampen med största seghet och med största självuppoffring. Ju större fabrikerna var, desto envetnare var strejkerna, desto oftare upprepades de under ett och samma år. Ju större staden var, desto mer betydande var proletarietets roll i kampen. Tre stora städer med den mest medvetna och talrika arbetarbefolkningen – Petersburg, Riga och Warszawa – kan uppvisa ett ojämförligt större antal strejkande i förhållande till arbetarnas hela antal än alla andra städer, för att inte tala om landsorten.

Metallarbetarna i Ryssland utgör – liksom troligen också i andra kapitalistiska länder – proletarietets förtrupp. Och här iakttar vi följande lärorika faktum: på varje hundratal fabriksarbetare i Ryssland gick 1905 i allmänhet 160 strejkande. *Metallarbetarna* åter uppvisade samma år 320 strejkande per hundratal! Enligt beräkningar förlorade varje rysk fabriksarbetare 1905 till följd av strejk i genomsnitt 10 rubel – ca 26 franc enligt förkrigskurs – han så att säga offrade dem för kampen. Men tar man enbart metallarbetarna, får man en *tre gånger så stor* summa! Arbetarklassens bästa element gick i spetsen och ryckte med sig de tvehågsna, väckte de sovande, ingav de svaga mod.

Helt egenartad var sammanflätningen av ekonomiska och politiska strejker under revolutionen. Det råder inget tvivel om att det endast var det mycket fasta sambandet mellan dessa två strejkformer som gav rörelsen dess stora styrka. Det hade inte alls gått att engagera de utsugnas breda massor i den revolutionära rörelsen om inte dessa massor dagligen sett exempel på att lönarbetarna i olika industrigrenar tvingade kapitalisterna att omedelbart och ofördröjligen förbättra deras läge. Tack vare denna kamp genomsyrades hela det ryska folkets massa av en ny anda. Först nu befriade sig livegenskapens Ryssland, detta tungt sovande, patriarkaliska, gudfruktiga och ödmjuka Ryssland, från sin gamle Adam; först nu fick det ryska folket en verkligt demokratisk, verkligt revolutionär skolning.

När de borgerliga herrarna och deras okritiska eftersägare, de socialistiska reformisterna, talar så överlägset om massornas ”uppfostran”, menar de vanligtvis därmed någonting skolmästaraktigt, pedantiskt, något som demoraliserar massorna, inger dem borgerliga fördomar.

Massornas verkliga fostran kan aldrig skiljas från deras självständiga politiska och i synnerhet deras revolutionära kamp. Endast kampen skolar den utsugna klassen, endast kampen visar den dess egen styrka, vidgar dess synkrets, ökar dess förmåga, gör dess förstånd klarare, härdar dess vilja. Och därför tvingades till och med reaktionärerna att erkänna, att 1905, kampens år, det ”galna året”, definitivt sänkte det patriarkaliska Ryssland i graven.

Låt oss närmare granska förhållandet mellan metallarbetarna och textilarbetarna i Ryssland under strejkrörelsen 1905. Metallarbetarna var de bäst avlönade, de mest medvetna, de kulturellt högst stående proletärerna. Textilarbetarna, som i Ryssland år 1905 var mer än två och en halv gång fler än metallarbetarna, utgör den mest efterblivna, den sämst avlönade massan, som ofta ännu inte definitivt brutit förbindelsen med sina bondeanhöriga på landsbygden. Och här stöter vi på följande, mycket viktiga faktum.

Metallarbetarnas strejker uppvisar under hela 1905 en övervikt för den politiska strejken över den ekonomiska, ehuru denna övervikt inte är på långt när så stor i början av året som i slutet. Däremot ser vi hos textilarbetarna i början av 1905 en kolossal övervikt för de ekonomiska strejkerna, vilken först i slutet av året förbyts i övervikt för den politiska strejken. Det visar sig alltså klart, att endast den ekonomiska kampen, endast kampen för ofördröjlig, omedelbar förbättring av deras läge förmår väcka den utsugna massans mest efterblivna skikt, ger dem en verklig skolning och – under en revolutionär epok – inom några få månader förvandlar dem till en armé av politiska kämpar.

För att detta skulle ske krävdes det naturligtvis också, att arbetarnas förtrupp inte fattade klasskampen som en kamp för ett litet överskikts intressen, vilket reformisterna alltför ofta försökt inbilla arbetarna, utan att proletärerna verkligen uppträdde som förtrupp för de utsungnas flertal och drog in detta flertal i kampen, såsom fallet var i Ryssland 1905 och som det måste gå och otvivelaktigt kommer att gå i den kommande proletära revolutionen i Europa.

I början av 1905 drog strejkrörelsens första stora våg fram över hela landet. Redan på våren detta år såg vi den första stora, inte blott ekonomiska utan också politiska *bonderörelsen* i Ryssland bryta fram. Vilken epokgörande betydelse denna omvälvning hade kan endast den förstå, som erinrar sig att bönderna i Ryssland först år 1861 befriades från den mycket tunga livegenskapen, att bönderna till största delen är analfabeter, lever i obeskrivlig nöd, förtryckta av godsägarna, fördummade av prästerna, isolerade från varandra genom väldiga avstånd, där vägar praktiskt taget saknas.

År 1825 förekom för första gången i Ryssland en revolutionär rörelse mot tsarismen, och denna rörelse var nästan uteslutande adlig. Från denna tid och till 1881, då Alexander II döddes av terroristerna, stod intellektuella ur medelståndet i spetsen för rörelsen. De gav prov på den största självupppoffring och slog genom sin hjältomodiga terroristiska kampmetod hela världen med häpnad. Utan tvivel var dessa offer inte förgäves, utan tvivel bidrog de – direkt eller indirekt – till det ryska folkets senare revolutionära skolning. Men sitt omedelbara mål, att framkalla en folkrevolution, nådde de inte och kunde de inte heller nå.

Först proletarietets revolutionära kamp lyckades åstadkomma detta. Först masstrejkens vågor, som drog fram över hela landet i samband med det imperialistiska rysk-japanska krigets hårda lärdomar, väckte böndernas breda massor ur deras letargi. Ordet ”strejkande” fick en alldeles ny betydelse för bönderna: det innebar någonting i stil med en rebell, en revolutionär, vilket förut uttrycktes med ordet ”student”. Men eftersom ”studenten” tillhörde medelståndet, de ”lärda”, ”herrskalet”, var han främmande för folket. Den ”strejkande” däremot kom själv ur folkets led, tillhörde själv de utsungnas skara; om han blev utvisad från Petersburg, återvände han mycket ofta till landet och berättade där för sina kamrater om den brand som spridde sig i städerna och som skulle slå ner både kapitalister och adel. I den ryska byn uppträdde en ny typ – den medvetne, unge bonden. Han umgicks med de ”strejkande”, läste tidningar, berättade för bönderna om händelserna i städerna, han förklarade de politiska kravens betydelse för sina kamrater i byn, sporrade dem till kamp mot de adliga godsägarna, mot prästerna och ämbetsmännen.

Bönderna samlades i grupper, diskuterade sin ställning och drogs så småningom in i kampen. I skaror gick de mot storgodsägarna, brände deras palats och herrgårdar eller lade beslag på deras förråd, tog spannmål och andra livsmedel, dödade poliser, krävde att adelns oerhörda jordegendomar skulle överlämnas till folket.

Våren 1905 hade bonderörelsen blott börjat, den omfattade endast ett mindre antal häraden, omkring sjundedelen av hela antalet.

Men när den proletära masstrejken i städerna förenades med bonderörelsen på landsbygden, var detta tillräckligt för att rubba tsarismens allra ”starkaste” och sista stöd. Jag åsyftar *armén*.

En rad *militäruppror* började i flottan och armén. Varje stegring av strejk- och bonderörelsens våg beledsagades under revolutionen av soldatrevolter i Rysslands alla landsändar. De mest kända av dem var myteriet på pansarkryssaren Furst Potemkin i svartahavsflottan, som föll i händerna på de upproriska, deltog i revolutionen i Odessa och efter revolutionens nederlag och misslyckade försök att inta andra hamnar (t ex Feodosija på Krim) gav sig åt de rumänska myndigheterna i Constanta.

Tillåt mig att närmare skildra en liten episod från denna svartahavsflottans revolt, så att ni skall få en konkret bild av händelserna på höjdpunkten av deras utveckling:

”Möten av revolutionära arbetare och matrosar organiserades –sådana förekom allt oftare. Eftersom militärer inte tilläts bevista arbetarmöten, började arbetarna massvis besöka militära möten. Man samlades i tusental. Iden om en gemensam aktion vann livlig anklång. Delegerade valdes i kompanier, där medvetenheten var större.

Nu beslöt militärmyndigheterna att vidta åtgärder. Enskilda officerare försökte hålla ‘patriotiska’ tal på mötena, men resultatet blev skralt: matroserna, som var övade i att uppträda i diskussioner, fick sina chefer att ta till harvärjan. På grund av dessa misslyckanden beslöt man att överhuvudtaget förbjuda möten. På morgonen den 24 november 1905 ställdes ett kompani i full militär utrustning upp framför portarna till kasernerna. Konteramiral Pisarevskij utdelade följande, för alla hörbara order: ‘Ingen får lämna kasernerna! Ifall någon vägrar lyda –skjut!’ Då trädde matrosen Petrov fram ur kompaniet, till vilket ordern var riktad, laddade i allas åsyn sitt gevär och dödade med ett skott stabskaptenen Stein från Belostokregementet samt sårade med ett andra skott konteramiral Pisarevskij. En officer befälde: ‘Häkta honom!’ Ingen rörde sig ur fläcken. Petrov kastade sitt gevär på marken. ‘Vad står ni och glör för? Ta mej!’ Han häktades. Matroserna strömmade till från alla sidor och krävde häftigt att han skulle frigges och förklarade, att de gick i borgen för honom. Upphetsningen nådde sin höjdpunkt.

– Petrov, det var väl en olycka att skottet gick av? frågade officeren för att ta sig ur knippan.

– Olycka! Jag steg fram, laddade och siktade. Hur kan det vara en olycka?

– Manskapet fordrar att vi släpper dej.

Och Petrov släpptes. Men matroserna var inte nöjda. Alla tjänstgörande officerare fängslades, avväpnades och fördes till kansliet ... Matrosernas delegerade, ca 40 man, sammanträdde hela natten. Det beslöts, att officerarna skulle frigges men inte släppas in på kasernerna ...”

Denna lilla scen visar åskådligt hur händelserna utspelades under de flesta militärrevolterna. Den revolutionära jäsningen bland folket kunde inte undgå att gripa kring sig också till militären. Det är karakteristiskt, att rörelsens ledare kom från de element i örlogsflottan och i armén som rekryterades huvudsakligen ur industriarbetarnas krets och som det krävdes mest tekniska kunskaper av, t ex sappörerna. Men de breda massorna var ännu alltför naiva, de var alltför fredligt, alltför godmodigt, alltför kristligt sinnade. De flammade upp tämligen lätt, varje fall av orättvisa, ett alltför grovt uppträdande från officerarnas sida, dålig mat osv kunde framkalla indignation. Men de saknade uthållighet, klar insikt om uppgifterna: det saknades tillräcklig förståelse för att endast den mest energiska fortsättning på den väpnade kampen, endast en

seger över alla militära och civila myndigheter, endast störtande av regeringen och övertagande av makten i hela riket utgjorde den enda borgen för revolutionens framgång.

Soldaternas och matrosernas stora massor började lätt revoltera, men lika lätt begick de den naiva dumheten att frige de fängslade officerarna; de lät lugna sig med löften och övertalningar av befälet. På så sätt vann befälet dyrbar tid, fick förstärkning, slog ned de upproriskas styrkor, och sedan följde det grymmaste undertryckande och avrättning av ledarna.

Det är synnerligen intressant att jämföra militärrevolterna i Ryssland 1905 med dekabristernas militära revolt 1825. Då leddes den politiska rörelsen nästan uteslutande av officerare, nämligen adliga officerare, vilka smittats genom kontakt med Europas demokratiska idéer under Napoleonkrigen. Soldatmassan, som då ännu utgjordes av livegna bönder, förhöll sig passiv.

År 1905 ger oss en helt motsatt bild. Officerarna var då med få undantag borgerligt liberalt, reformistiskt eller rent kontrarevolutionärt sinnade. Arbetarna och bönderna i uniform utgjorde kärnan i upproret. Rörelsen blev en folkrörelse. För första gången i Rysslands historia omfattade den de utsugnas flertal. Vad som fattades var å ena sidan uthållighet, beslutsamhet hos massorna, som alltför mycket led av tillitssjuka, å andra sidan var de revolutionära socialdemokratiska arbetarna i militäruniform otillräckligt organiserade: de kunde inte ta ledningen i sina händer, ställa sig i spetsen för den revolutionära armén och gå till angrepp mot regeringsmakten.

I förbigående sagt kommer dessa två brister – kanske långsammare än vi önskar, men i stället säkerligen – att elimineras inte bara på grund av kapitalismens allmänna utveckling, utan också på grund av det pågående kriget.

I varje fall ger oss den ryska revolutionens historia – liksom Pariskommunens 1871 – den oavvisliga lärdomen, att militarismen aldrig och under inga omständigheter kan besegras och förintas på annat sätt än genom en segerrik kamp som förs av en del av folkarmén mot den andra delen. Det räcker inte med att blott dundra emot militarismen, förbanna och ”förkasta” den, att kritisera den och argumentera mot dess skadlighet, det är dumt att fridsamt vägra utföra militärtjänst – det gäller att hålla proletarietets revolutionära medvetande vaket och att därvid inte blott i allmänhet utan också konkret förbereda dess bästa element på att ställa sig i spetsen för den revolutionära armén när folket befinner sig i den största jäsning.

Detta lär oss även den dagliga erfarenheten i varje kapitalistisk stat. Varje ”liten” kris, som en sådan stat upplever, visar oss i miniatyr elementen och fröna till strider, vilka under en stor kris oundvikligen måste återupprepas i stor skala. Vad är t ex varje strejk om inte en liten kris i det kapitalistiska samhället? Hade inte den preussiske inrikesministern herr von Puttkammer rätt då han gjorde sitt berömda uttalande, att ”i varje strejk lurar revolutionens hydra”? Visar oss inte användning av militär under strejker i alla, också i de – med förlov sagt – fredligaste, mest ”demokratiska” kapitalistiska länder, hur det kommer att se ut under verkligt *stora* kriser?

Men jag återgår till den ryska revolutionens historia.

Jag har försökt visa er hur arbetarstrejkerna skakade hela landet och väckte de utsugnas bredaste, efterblivnaste skikt, hur bonderörelsen började och hur den åtföljdes av militärrevolter.

Hösten 1905 nådde hela rörelsen sin höjdpunkt. Den 19 (6) augusti utfärdades tsarens manifest om grundandet av en representativ institution. Den sk bulyginska duman skulle bildas på basis av en vallag, vilken räknade med ett löjligt litet antal väljare och inte gav detta egenartade ”parlament” några lagstiftande, utan endast *rådgivande*, konsultativa rättigheter!

Bourgeoisin, liberalerna och opportunisterna var redo att med båda händerna gripa den uppskrämde tsarens ”gåva”. Likt alla reformister kunde våra reformister år 1905 inte förstå, att det i historien förekommer situationer då reformer, och särskilt löften om reformer, *uteslutande* har ett mål: att hejda jäsningen bland folket, förmå den revolutionära klassen att inställa eller åtminstone försvaga kampen.

Rysslands revolutionära socialdemokrati förstod mycket väl den verkliga karaktären hos denna oktroyerade författning, denna skenkonstitution, som skänktes i augusti 1905. Därför ställde den utan ett ögonblicks dröjsmål parollen: Ned med den rådgivande duman! Bojkotta duman! Ned med tsarregeringen! Fortsätt den revolutionära kampen för att störta denna regering! Inte tsaren utan en provisorisk revolutionär regering skall inkalla den första verkliga folkrepresentationen i Ryssland!

Historien har bevisat, att de revolutionära socialdemokraterna hade rätt, ty den *belyginska duman* sammankallades aldrig. Revolutionens virvelvind sopade bort den innan den kom till stånd; denna virvelvind tvingade tsaren att utfärda en ny vallag, som betydligt ökade de röstberättigades antal, och att erkänna dumans lagstiftande karaktär.

Oktober och december 1905 betecknar höjdpunkten på den ryska revolutionens stigande kurva. Folkets alla revolutionära kraftkällor öppnades mycket vidare än förut. De strejkandes antal, vilket i januari 1905 som jag nämnde utgjorde 440 000, översteg i oktober 1905 en halv miljon (märk väl, under loppet av endast en månad!). Men till detta antal, vilket omfattade *endast* fabriksarbetarna, måste man lägga några hundra tusen järnvägsarbetare, post- och telegrafjänstemän osv.

Den allmänna järnvägsstrejken i Ryssland stoppade järnvägstrafiken och paralyserade på det mest avgörande sätt regeringens krafter. Universitetens portar öppnades, och lärosalarna, som under fredliga tider uteslutande används till att omtöckna unga hjärnor med professorernas katedervisdom och göra dem till bourgeoisins och tsarismens ödmjuka tjänare, används nu som samlingsplatser för tusen och åter tusen arbetare, hantverkare och tjänstemän, vilka öppet och fritt diskuterade politiska frågor.

Pressfrihet erövrades. Censuren blev helt enkelt eliminerad. Ingen förläggare vågade längre inlämna pliktexemplar till myndigheterna, och myndigheterna vågade inte vidta åtgärder med anledning därav. För första gången i den ryska historien utkom revolutionära tidningar fritt i Petersburg och andra städer. Det fanns tre dagliga socialdemokratiska tidningar med upplagor på 50 000 till 100 000 exemplar enbart i Petersburg.

Proletariatet gick i spetsen för rörelsen. Det hade ställt som sin uppgift att på revolutionär väg erövra 8-timmarsdagen. Det petersburgska proletariatets kampparoll var då: ”8-timmarsdag och vaper!” Det blev uppenbart för allt fler arbetare, att endast väpnad kamp kunde och skulle avgöra revolutionens öde.

I kampens eld skapades en egenartad massorganisation: de berömda *arbetardeputerades sovjet*, möten av ombud från varje fabrik. Dessa *arbetardeputerades sovjet* i några av Rysslands städer började alltmer spela rollen av en provisorisk revolutionär regering, rollen som upprorets organ och ledare. Försök förekom att bilda sovjet av soldat- och matrosdeputerade samt att förena dessa med arbetardeputerades sovjet.

Några städer i Ryssland blev i dessa dagar olika lokala och små ”republiker”, där regeringsmakten avsattes och arbetardeputerades sovjet faktiskt fungerade som en ny statsmakt. Tyvärr var det fråga om alltför korta perioder, alltför svaga, alltför isolerade ”segrar”.

Bonderörelsen antog hösten 1905 en ännu större omfattning. I *mer än en tredjedel* av distrikten i hela landet förekom då så kallade "bondeoroligheter" och direkta bondeuppror. Bönderna brände omkring 2 000 herrgårdar och fördelade mellan sig de existensmedel, som de adliga rövorna roffat av folket.

Tyvärr gjordes inte detta arbete tillräckligt grundligt! Tyvärr förstörde bönderna då blott en femtondel av hela antalet adliga gods, blott en femtondel av det de *skulle* ha förstört för att från den ryska jordens yta helt utplåna den skamfläck, som det stora feodala jordägandet utgjorde. Tyvärr var böndernas aktion alltför splittrad, dåligt organiserad, för litet offensiv, och detta var en av grundorsakerna till revolutionens nederlag.

En nationell befrielseörelse flammade upp bland Rysslands förtryckta folk. I Ryssland är *mer än hälften, nästan tre femtedelar (för att vara exakt 57 procent)* av befolkningen utsatt för nationellt förtryck, de har inte ens rätt att fritt begagna sitt modersmål, de förryskas med våld. Muselmanerna t ex, som i Ryssland räknar tiotals miljoner, organiserade då med förvånande snabbhet ett muselmanskt förbund – det var överhuvudtaget en epok av kolossal tillväxt för olika organisationer.

För att ge detta möte och i synnerhet ungdomen ett exempel på hur den nationella befrielseörelsen i det dåtida Ryssland växte fram i samband med arbetarrörelsen, vill jag anföra ett litet exempel.

I december 1905 brände polska elever i hundratals skolor alla ryska böcker, tavlor och tsarporträtt, pryglade och jagade bort de ryska lärarna och de ryska kamraterna ur skolorna under ropet "Packa er iväg till Ryssland!". De polska eleverna i mellanskolorna ställde bl a följande krav: "1) Alla mellanskolor måste underordnas arbetardeputerades sovjet, 2) gemensamma elev- och arbetarmöten i skolorna, 3) eleverna tillåts att i gymnasierna gå klädda i röda blusar som tecken på solidaritet med den kommande proletära republiken" osv.

Ju högre rörelsens vågor steg, desto mer energiskt och beslutsamt rustade sig reaktionen till kamp mot revolutionen. I 1905 års revolution i Ryssland besannades vad Karl Kautsky 1902 skrev i sin bok *Den sociala revolutionen* (han var då ännu – i förbigående sagt – revolutionär marxist och inte som nu en socialpatrioternas och opportunisternas försvarare). Han skrev följande:

.. Den stundande revolutionen ... kommer mindre att likna ett plötsligt uppror mot överheten och mer ett långvarigt inbördeskrig."

Så gick det också! Så kommer det otvivelaktigt att gå också i den kommande europeiska revolutionen!

Tsarismens hat riktade sig särskilt mot judarna. Å ena sidan utgjorde judarna en synnerligen hög procent (i förhållande till den judiska befolkningens totala antal) av den revolutionära rörelsens ledare. Även nu, det kan i förbigående nämnas, har judarna förtjänsten att de utgör en relativt hög procent av den internationalistiska strömningens representanter jämfört med andra folk. Å andra sidan utnyttjade tsarismen skickligt de mest obildade befolkningslagrens sämsta fördomar mot judarna. Så tillkom de i de flesta fall av polisen understödda, om ej direkt ledda *pogromerna* – i 100 städer räknades vid denna tid över 4 000 mördade och över 10 000 lemlästade – dessa fruktansvärda massakrer på fredliga judar, deras hustrur och barn, som framkallat sådan avsky i hela den civiliserade världen. Jag menar naturligtvis avsky från den civiliserade världens verkligt demokratiska element, och det är *enbart* de socialistiska arbetarna, proletärerna.

Även i de friaste länderna, även i de republikanska länderna i Västeuropa förstår bourgeoisin utomordentligt väl att förena sina hycklarfraser om de ”ryska våldsdåden” men de skamlösaste penninguppgörelser, särskilt med finansiellt stöd åt tsarismen och även med imperialistisk utsugning av Ryssland genom kapitalexport osv.

Revolutionens kulmen utgjordes av decemberupproret i Moskva. De upproriskas lilla skara, nämligen organiserade och beväpnade arbetare – de var högst 8 000 – höll under nio dagar stånd mot den tsaristiska regeringen, som inte kunde lita på garnisonen i Moskva utan tvärtom måste hålla den bakom lås och bom. Endast genom det från Petersburg anlända Semjonovskij-regementet kunde upproret kuvas.

Bourgeoisin tycker om att beteckna upproret i Moskva som någonting konstlat och att håna det. I den tyska skvetenskapliga litteraturen har t ex herr professor Max Weber i sitt stora verk om Rysslands politiska utveckling betecknat Moskvaupproret som en ”kupp”. ”Den leninska gruppen”, skriver denne ”höglärde” herr professor, ”och en del av socialistrevolutionärerna hade långt i förväg förberett detta *meningslösa* uppror.”

För att bedöma denna det fega borgerskapets professorsvisdom som den förtjänar räcker det med att påminna om strejkstatistikens torra siffror. I januari 1905 fanns det i Ryssland endast 123 000 rent politiska strejkande, i oktober 330 000 och *i december nåddes maximum*, nämligen 370 000 rent politiska strejkande under en enda månad! Man behöver blott erinra sig revolutionens uppsving, bonde- och soldatupproren, för att genast inse att den borgerliga ”vetenskapens” dom över decemberupproret inte endast är befängd. Den utgör en undanflykt i ord av representanterna för den fega bourgeoisin, som i proletariatet ser sin farligaste klassfiende.

I verkligheten ledde den ryska revolutionens hela utveckling med nödvändighet till en avgörande väpnad kamp mellan tsarregeringen och det klassmedvetna proletariatets förtrupp.

I mina tidigare anmärkningar har jag redan pekat på den ryska revolutionens svaghet, som ledde till dess tillfälliga nederlag.

I och med att decemberupproret hade kuvats, börjar revolutionens kurva gå nedåt. Också under denna period finner man högst intressanta moment; framför allt de två försök att hindra revolutionens tillbakagång och förbereda en ny offensiv som gjordes av arbetarklassens kampvilligaste element.

Men min tid är nästan slut och jag vill inte missbruka mina åhörars tålmod. Jag tror mig dock ha påvisat det som är viktigast för att man skall förstå den ryska revolutionen, nämligen dess klasskaraktär och dess drivkrafter, dess kampmedel, i den mån ett så omfattande ämne överhuvudtaget kan behandlas uttömmande i ett kort föredrag.

Blott några korta anmärkningar om den ryska revolutionens betydelse i världsmåttstock.

Geografiskt, ekonomiskt och historiskt tillhör Ryssland inte bara Europa utan också Asien. Det är anledningen till att revolutionen i Ryssland inte blott definitivt lyckades väcka Europas största och mest efterblivna land ur dess slummer och skapa ett revolutionärt folk, som leds av ett revolutionärt proletariat.

Den lyckades inte bara med detta. Den ryska revolutionen har satt hela Asien i rörelse. Revolutionerna i Turkiet, Persien och Kina visar, att det mäktiga upproret 1905 lämnat djupa spår efter sig och att dess inflytande, som kommer till uttryck i en progressiv rörelse hos *hundratal*s miljoner människor, inte kan elimineras.

Indirekt har den ryska revolutionen inverkat också på länderna i väst. Man får inte glömma att när telegrammet om tsarens konstituerande manifest ankom till Wien den 30 oktober 1905, så spelade denna nyhet en avgörande roll för den allmänna rösträttens definitiva seger i Österrike.

Det var vid ett sammanträde under den österrikiska socialdemokratins partikongress som kamrat Ellenbogen – han var då ännu inte socialpatriot utan fortfarande en kamrat – avgav en rapport om den politiska strejken. Då lade man detta telegram på hans bord. Debatten avbröts omedelbart. Vår plats är på gatan! – detta rop skallade i de österrikiska socialdemokratiska ombudens sammanträdessal. Och dagarna därefter följde väldiga demonstrationerna på Wiens gator och barriaderna i Prag. Den allmänna rösträttens seger i Österrike var avgjord.

Man träffar mycket ofta västeuropéer som bedömer den ryska revolutionen som om händelserna, förhållandena och kampmedlen i detta efterblivna land skulle ha ytterst litet gemensamt med de västeuropeiska betingelserna och därför knappast kunna ha någon som helst praktisk betydelse.

Ingenting kan vara felaktigare.

Otvivelaktigt kommer formerna för och anledningarna till de stundande striderna i den kommande europeiska revolutionen att i många avseenden skilja sig från den ryska revolutionens former.

Men trots detta förblir den ryska revolutionen – just på grund av sin proletära karaktär i detta ords speciella betydelse kom jag tidigare talat om – ett *förspel* till den kommande europeiska revolutionen. Det är otvivelaktigt, att denna kommande revolution endast kan bli en proletär revolution, och detta i ännu djupare betydelse: proletär, socialistisk också till sitt innehåll. Denna stundande revolution kommer att i ännu större utsträckning visa dels att endast hårda strider, nämligen inbördeskrig, kan befria mänskligheten från kapitalets ok, dels att blott de klassmedvetna proletärerna kan uppträda och kommer att uppträda som ledare för de utsagnas överväldigande flertal.

Vi får inte låta oss bedras av den gravlika tystnad, som nu råder i Europa. Europa går havande med revolutionen. Det imperialistiska krigets fruktansvärda fasor och dyrtidens lidanden ger överallt upphov till en revolutionär stämning, och de härskande klasserna – bourgeoisin och dess förtroendemän, regeringarna – råkar allt mer in i en återvändsgränd som de överhuvudtaget inte kan finna någon utväg ur utan de största konvulsioner.

Liksom det i Ryssland 1905 under proletariatets ledning uppstod en folkresning mot tsar-regeringen i syfte att erövra en demokratisk republik, så kommer de närmaste åren att just i samband med detta rövarkrig förorsaka folkuppror i Europa under proletariatets ledning mot finanskapitalets makt, mot storbankerna, mot kapitalisterna. Dessa konvulsioner kan inte sluta annorlunda än med bourgeoisins expropriering, med socialismens seger.

Vi äldre kommer kanske inte att uppleva de avgörande striderna i denna kommande revolution. Men jag tror mig med stor tillförsikt kunna uttala den förhoppningen, att den ungdom, som arbetar så utmärkt i den socialistiska rörelsen i Schweiz och i hela världen, kommer att få lyckan att inte blott kämpa utan även segra i den kommande proletära revolutionen.

Skrevet på tyska före den 9(22) januari 1917

Publicerat ffg i *Pravda* nr 18, den 22 januari 1925

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 30, s 306-328